

Yazılar:

GRAFİKERLER MESLEK KURULUŞU

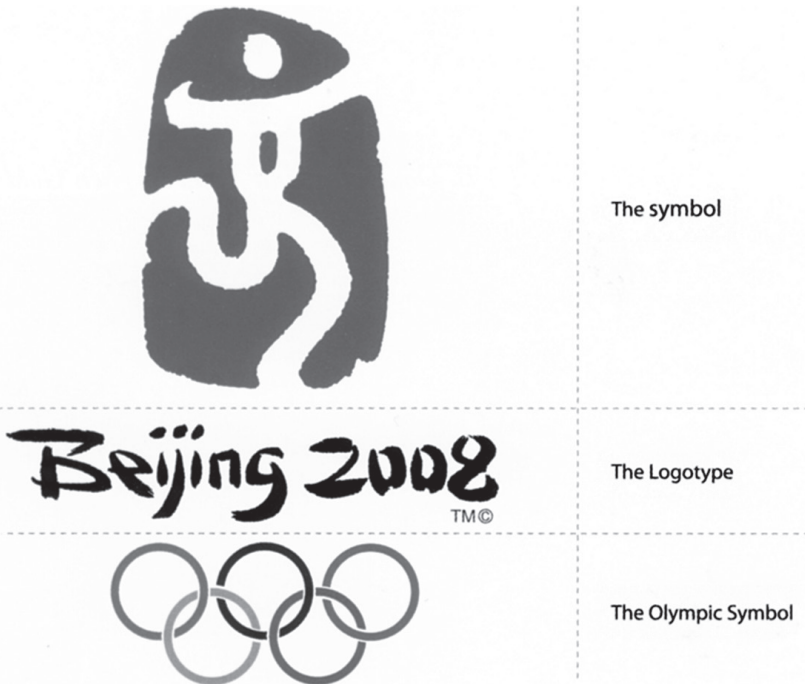
Min Wang'ın grafik dili

Richard B. Doubleday
Stephan Goldstein
 Novum, Ocak 2008
 Çeviri: Ashlı Mertan

2008 yazında bütün dünyanın gözleri 29. Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapacak olan Çin'in Pekin şehrine odaklanacak. Yaz Oyunları'na ev sahipliği yapmak dünyanın en hızla gelişmekte olan ulusu için bir çok ilklerden birisi olacak. Global turizm ve spor alanında başrol alacak olan Çin'in bu ilk sahneye çıkışında, yürürlükte olan başlıca programların arasında piktografik semboller, kurumsal kimlik ve uygulamalarının geliştirilmesi geliyor. Otuz sene öncesine kadar grafik tasarım adına söyleyecek hiçbir sözü olmayan bir ülkenin üç sene önce başlattığı bu muazzam girişimin arkasındaki yaratıcı güç ise tasarımcı Min Wang.

Wang'ın ve tasarım ekiplerinin Sanat Araştırma Merkezi'nde yürüttükleri çalışmalar, 1964 senesinde Tokyo Olimpiyatları için ilk piktogram sistemini icat eden sanat yönetmeni Masaru Katsumie'nin geliştirdiği Olimpik piktogram tasarımları geleneğinin izinden gidiyor. Katsumie ve beraber çalıştığı grafik tasarım ekibi grafik tasarımın sosyal önemi üzerinde durmuş ve araştırma çalışmalarını uluslararası çerçevede standardize olacak bir kurumsal işaretleme ve tabela sistemi üzerine yoğunlaştırmıştı.¹ Onların ikon-temelli tabela sistemleri 1968 Mexico City Olimpiyatları için çalışan Lance Wyman'ı ve 1972 Münih Olimpiyatları için çalışan Otl Aicher'ı etkisi altına alan bir model oluşturmuştu. 1966'da Aicher'in Katsumie'yle buluşması ve bir temel teşkil edecek tasarım standartları ve 1964 Olimpik piktogramlarına dayanan, gereksiz bütün elemanlardan arındırılmış daha çağdaş bir piktogram tasarımı üzerine giriştikleri işbirliği dikkate değer bir olaydı. Katsumie'den beri gerçekleşen Olimpik yön bulma çabaları başlıca uluslararası organizasyonlar ve evrensel kamu görsel tasarım sistemleri için geliştirilen tasarım sistemleri adına nirengi noktaları teşkil etmiştir.²

2008 Pekin Olimpiyat Oyunları Amblemi aynı zamanda Pekin organizasyon komitesinin de resmi amblemidir ve üç bölümden oluşur.

Tasarım ekibi.

Pekin Olimpiyatları'nın ve Çin hükümetinin yaratmayı umut ettiği ruhun bir takım uyumsuzlıklardan tamamıyla arınmış olduğu söylenemez. Hitler'in Nazi diktatörlüğüne liderlik edenlerin hiddetli bakışlarının altında, atletizm dalında dört altın madalya kazanan Jesse Owens'in öne çıktığı 1936 senesinden bu yana, çok az Olimpiyat organizasyonu sosyo-politik meselelerden uzak kalabilmiştir. En azını belirtmek gerekirse, Çin'deki insan hakları ve Afrika'ya yatırımlar konusunda Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlanan makaleler sonucunda ortam çoktan kızışmış durumda. 2008'de Çin için en riskli durum dünya toplumunun tam yetkili bir üyesi olarak algılanma fırsatını değerlendirememek olacak. Çin hükümeti, bu riskin altından başarıyla kalkmak için, Olimpiyat Oyunları'na ve –mimariden tutun grafik tasarıma kadar– kurumsal kimliğine büyük yatırım yaparak her anlamda sofistike olarak değerlendirebilecek halkla ilişkiler donanımlarıyla çevreledi.

Min Wang, 2008 Pekin Olimpiyat Oyunları'nın tasarım direktörlüğü görevine 2006 yılında getirildi. Aynı zamanda 2003'ten beri, Pekin'deki Çin Merkez Güzel Sanatlar Akademisi Tasarım Fakültesi'nin (CAFA) dekanlığını yürütmekte. Tasarım direktörlüğü görevini kabul ettiğinde, Çin Merkez Güzel Sanatlar Akademisi'nde, Olimpiyat Oyunları Sanat Araştırma Merkezi (ARCOG) adlı özgün bir çalışma grubu yarattı. Merkezde çalışan ve bünyesinde CAFA öğrencilerini de barındıran tasarım ekipleri onun liderliğinde 2008 Pekin Olimpiyat Oyunları için zarif ve son derece ayrıntılı bir tasarım sistemi geliştirdiler. Çalışmalarının içeriğinde piktografik atletizm sembolleri ve Pekin Oyunları amblemi ve uygulamaları yer alıyor. Bütün bu çabalar Pekin Olimpiyat Oyunları için geniş

kapsamlı tasarım standartları kılavuzları geliştirme yoluyla tasarım planlanmasına; Olimpik ruhun ve bu uluslararası spor organizasyonunun anlam ve öneminin bir kez daha vurgulanmasına yönelikti. Çin'in hızla büyümesi ve Batılı tasarım tarzlarını kendi 5000 senelik sanat geleneğiyle harmanlamaya başlaması sürecinde, Olimpik tasarım programı da nispeten yeni bir tasarım eğitimi ve iş ortamında geliştirildi. Olimpik amblem ve uygulamaları, atletizm piktogramları ve Olimpik renk uyumu standartları üç adet büyük formatlı, beyaz ve mükemmelen ciltlenmiş tasarım standardı kılavuzlarında zarif bir sunumla sergilenmektedir: *2008 Pekin Olimpiyat Oyunları Amblem Kullanım Kılavuzu*, *2008 Pekin Olimpiyat Oyunları Piktogramları* ve *Danseden Renkler: 2008 Pekin Olimpiyat Oyunları, Renkler*. ARCOG tasarım ekipleri tarafından yaratılan tasarım ve metinler Batı'daki herhangi bir çokuluslu kurumsal marka çalışmasına denktir.

¹ Richard Hollis, *Graphic Design A Concise History*. Thames and Hudson Ltd. 1994.
² Markus Rathgeb. Otl Aicher. Phaidon Press, 2006.

Olimpiyat Oyunları'nın grafik tasarım çalışmalarının yaratıcı ekibinde kaç kişi çalışıyor?

Sanat Araştırma Merkezi'nde halihazırda 20 tasarımcı tam gün çalışıyor. Buna ek olarak fakülte ve farklı tasarım ekipleriyle projelerde çalışan öğrenciler de var. Olimpiyatla ilgili projeler üzerinde

Olimpik spor piktogramları.

艺术体操
Rhythmic Gymnastics

田径
Athletics

Madalyaların temel tasarımı, üzerinde bukle deseni olan yeşim taşından bir yuvarlak plakaydı.

çalışan bir çok tasarım stüdyosu ve reklam ajansı bulunuyor. Yukarıda değindiğim tasarım çalışması ekip çalışmasına dayanmaktadır ve ben son üç yıldır bu kadar güçlü bir ekibe liderlik etme imkânı bulduğum için kendimi çok şanslı addediyorum.

Sizin ve ekiplerinizin sorumlu olduğu tasarım projeleri hangileriydi?

Yön bulma sistemi, piktogramlar, temel grafik tasarım, meşalenin görüntüsü, kurumsal kimlik talimatnameleri, renk sistemi, madalyalar, Paralimpik amblemi ve Oyun Kılavuzu'nun tasarımı.

Batı ve Doğu arasındaki çizgide dengede durmaya çalışırken Olimpik sembollerini ve kurumsal kimliği nasıl tasarladınız? Olimpiyat Komitesi'nin tasarımınız üzerine izlenimleri nasıldı?

Evet, bütün tasarım süreçleri boyunca, Batı ve Doğu arasındaki hatta yürüdük ve kimi zaman da bir yakadan diğerine geçişler yaptık. Çinli sanatçılar ve grafik tasarımcıları için, global ihtiyaçları ve ruhu anlayarak, bu ruhu sanatsal bir dile tercüme etmek, bu dilin hem ulusal hem uluslararası anlamda insanlara ilham vermesine çalışmak ve

dolayısıyla 2008 Pekin Olimpiyat Oyunlarını, tüm dünyaya bir söz söylemek, bir duruş ortaya koymak amacıyla başarılı bir şekilde kullanmak büyük bir sınavdır. Bulduğumuz tasarım çözümlerine iki örnek vereyim: bunların ilki 2008 Olimpiyat Oyunları piktogramlarıdır. Başlangıçtan itibaren biliyorduk ki, sınavımız piktogramları bütün dünya atletlerine ve seyircilerine tanıdık, aynı zamanda Çin'e özgü olan bir görsel dilde yaratmaktı. Bir kaç tane oldukça iyi tasarım konsepti bulduk ve yaptığımız iç kaynaklı değerlendirmeler ve seçimler yanında diğer tasarım kurumlarıyla da dış kaynaklı yarışmalar düzenledik. Sonunda, halihazırdaki en iyi çözümde karar kıldık. Piktogramlarda Çin Hanedanı Mühür Yazısı temel form olarak kullanılıyor ve bu forma (Shang Hanedanı zamanından) Kehanet Kemik Yazısı'nın cazibesi ve 2000 sene öncesinin bronz eserler üzerindeki yazılarına ait öğeler de katıldı. Piktogramlar için kabartma desen üzerine kâğıt serip kalem mumla kopya elde edilmesi tekniğini de kullandık. Bu tekniğin olağandışı formu ve ifade gücü geleneksel Çin sanatına ait belirgin bir form yakalamamızı sağladı.

Olimpik posta pulu serileri.

Yine de, teker teker bütün piktogramların genel görünüşü aynı zamanda hem modern hem de uluslararasıdır. Bu etki ince çizgi dokunuşları, şekiller, yuvarlak hatlar, siyah ve beyaz tezadı ve sporun akıp giden hareketi –modern Batı tasarımına ait öğeler– kullanılarak yaratıldı. Böylece, sadece Çin'e özgü olmakla kalmayıp aynı zamanda basit, net ve dünya seyircisine hitap eden estetiğe sahip bir imge yaratmış olduk.

Bir başka iyi örnek de Olimpik madalya tasarımıdır. Bu tasarıma ilham veren obje Çin'in "bi" olarak bilinen antik yeşim taşıdır. Eski Çin'de insanlar bu taşı asalet ve onur simgesi olarak taşırlardı. Bu kültürel gelenek bugün de devam etmektedir, insanlar yeşim taşına sağlık ve iyi şans için, fazilet ve estetik değer sembolü olarak takmaktalar. Metal kancaya ilham veren şey de yine yeşim taşından yapılan "huang"dan geliyor. Bu üzerinde iki ejderha deseni bulunan törensel bir taşıdır ve çoğunlukla iki ucuna ip bağlanan bir kanca olarak kullanılır. Madalyanın ön tarafında, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) gerekli koştuğu standart tasarım şablonlarını ve yazılarını kullanmamız gerekiyor. Biz arka tarafa Çin'e özgü bir öğe ekleyerek, halka şeklinde bir yeşim taşı yerleştirdik, merkeze Pekin 2008 amblemini kazıdık. Yeşim ve altın onur ve başarıyı simgeler ve Çin değerlerini ve faziletlerini mükemmel bir şekilde somutlaştırırlar.

Çapraz kültürler kapsamında kurumsal kimlik ve ikonik tasarım hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Ve bu sizin çalışmalarınızı nasıl etkiledi?

Çapraz kültürler kapsamında tasarım farklı kültürlerle dair çok

Ming Wang © Min Wang.

derin ve son derece hassas bir anlayış gerektiriyor. Bir işe Çin yazı karakterleri eklemek kendi başına Çinli insanlar üzerinde bir etki yaratamaz. Aynı şekilde, bir paketin üzerine koyacağınız bir iki İngilizce kelime de ürünün Amerikan pazarında iyi satılacağını garanti etmeyecektir. Çapraz kültürler kapsamında tasarım tasarımcıların her iki yakadaki kültürün derin bilgisini içlerine almış olmalarını öngörmektedir. 2008 Pekin Olimpiyat Oyunları Teklif Komitesi'nin 2001 senesinde benden Pekin'in Olimpik teklif sunumunu hazırlamamı ve 2008'de imaj ve kimlik üzerine çalışmamı istemelerinin ardındaki sebep, Batı'da uzun yıllar kurumsal kimlik ve marka tasarımı üzerine yaptığım çalışmalar ve Batı kültürü ve seyircisini anlama seviyemdi. Tasarımımızın Batılı seyirci tarafından anlaşılmasını ve kabullenilmesini kolaylaştırmak için Batılı tarzda bir görsel dil ve teknik kullandık. Tasarımımızın kökleri Çin kültürünün derinliğine uzanmaktadır ve Çin'e dair çok güçlü mesajlar içerir. ●

Olimpiyat Oyunları Ambleminin medya malzemelerinde kullanımı üzerine kılavuz örneği.

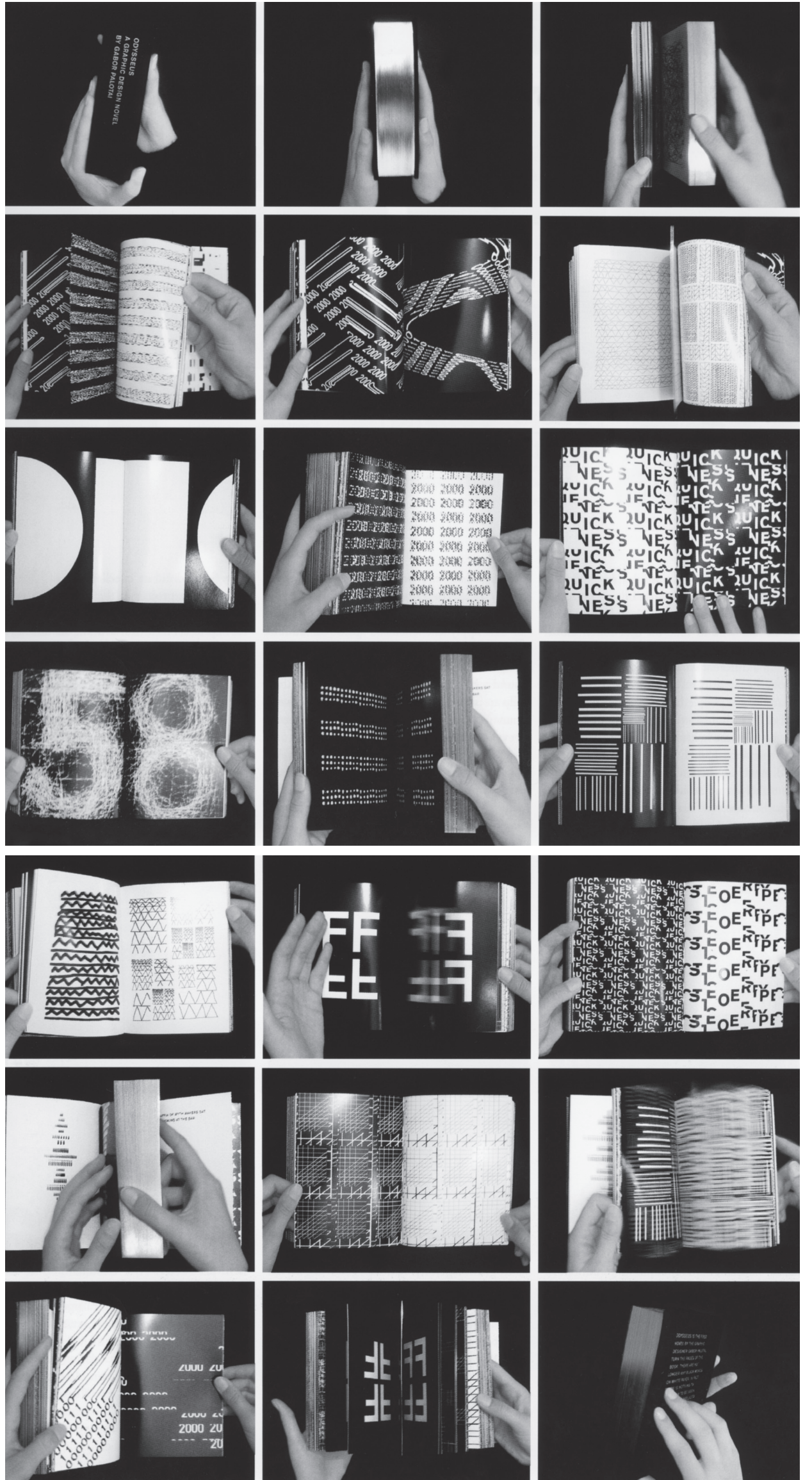
Gábor Palotai'nin üstün değerleri

Novum, Haziran 2008

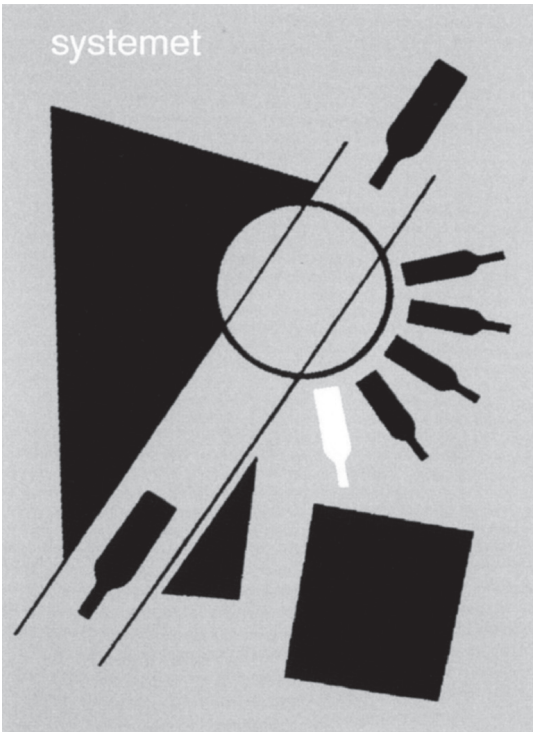
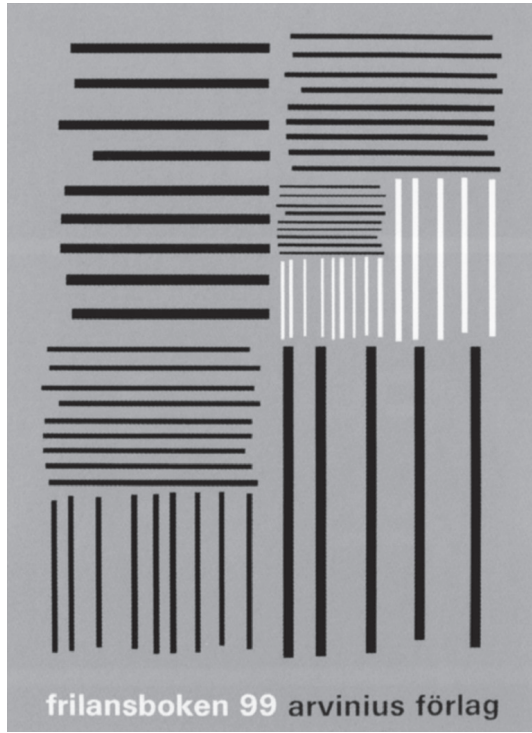
Çeviri: Aslı Mertan

Kurumun web sitesinin ekranında bir dizi merak uyandırıcı imaj müthiş bir hızda akıyor. Sponsorluğunu İskandinav Konseyi'nin yaptığı "Mitlerin Ötesinde İskandinav Tasarımı" adlı gezici sergiyi ziyaret eden herkes, bu imajların arasında serginin grafik kimliğinden alınan, yapıbozuma uğratılmış tipografi sekanslarının farkına varacaktır. Bu çarpıcı kimlik yalnızca serginin amacını ön plana çıkarmakla kalmadı ama kendi başına bir görsel içerik de oluşturdu.

Stockholm'de yaşayan, Alliance Graphique Internationale üyesi Gábor Palotai bu başarının ardındaki yaratıcı beyindi. Aynı zamanda logonun, afişlerin, bir çizgi filmin ve editörlüğünü Widar Halén ve Kerstin Wickman'ın yaptıkları, sergi kataloğu işlevi gören, uzun süre akıllarda kalacak bir kitabın da yaratıcısı kendisiydi. Birden fazla yeteneğe sahip Gábor, İskandinav doğumlu olmamasına rağmen, bu kadar karmaşık bir görev için mükemmel bir seçimdi. Sonuçta ihtiyaç duyulan şey İskandinav tasarım düşüncesinin özünü ifade edebilecek üslupsal bir katılık/esnemezlik idi. Gábor'un Macar kökenlerini dikkate alacak olursak, kendisinin tasarım yaklaşımının temel görsel formlara ait zamansız ve üstün değerlere olan Fonksiyonalist (İşlevselci) inançtan beslendiğini varsaymak gayet akla yakın bir düşünce olur. Bu noktada Bauhaus rüzgârının László Moholy-Nagy'sine ait işleri aklımıza getirmemiz yeterli. Gábor, 1981 yılında Budapeşte'de Üniversite Koleji Sanat ve Tasarım Okulu (University College of Art & Design)'ndan mezun olduktan sonra Stockholm'e taşındı ve Beckmans Tasarım Koleji (Beckmans Design College) ve Kraliyet Güzel Sanatlar Akademisi (Royal Academy of Fine Arts)'nde öğrenimine devam etti. 1988'de kendi stüdyosunu –Gábor Palotai Design– Stockholm'ün tarihi bölgesi olan Gamla Stan'ın tam

"Odysseus", Gábor Palotai Yayıncılık.

"Gábor Palotai'dan 111 Afiş" adlı kitaptan afişler, Gábor Palotai Yayıncılık. Dağıtımçı: Die Gestalten Verlag.

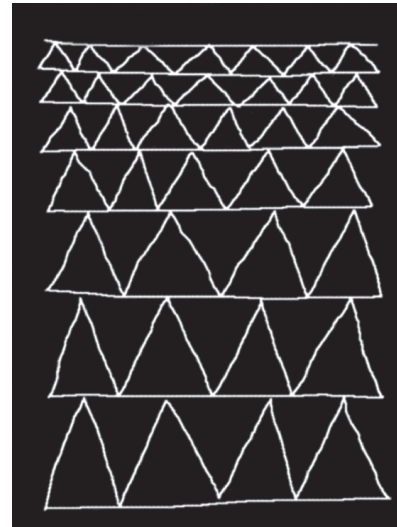
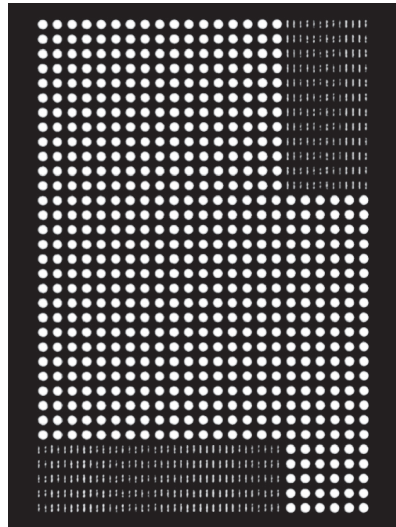
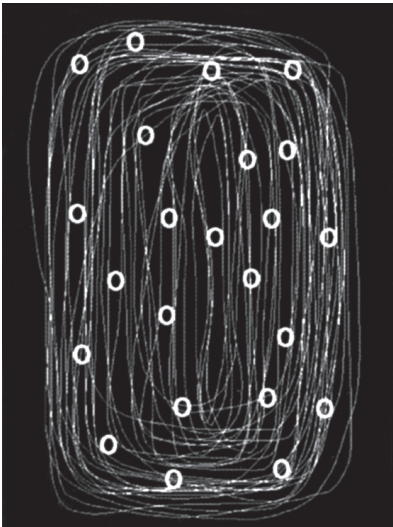
kalbinde kurarak, sektöre sağlam bir adım attı. Kitap "Seyirciyi Maksimuma Çıkarmak" (Maximizing The Audience – Gingkopress 2000) stüdyonun ürettiği işleri en iyi

şekilde tanımlıyor ve tarif ediyor. Bu kaynak çok yakın zamanda yeni yayınlarla da zenginleşecek: "111 Afiş" (Die Gestalten) ve "Odysseus". Birincisi Gábor'un oldukça yoğun tipografik öğeler

barındıran afiş sanatının bir retrospektifini, daha çok kültürel kurumlar için yaratılmış işlerle sunarken; diğeri deneysel ve sözsüz tarzda hazırlanmış bir grafik roman. Bu kitapta siyah beyaz

imgelerle anlatılan soyut bir hikâye okuyucuları da hikâye anlatıcıları olmak için esinlendiriyor. Tatmin olacağınız muhakkak – özellikle grafik tasarım sanatını gerçekten seviyorsanız. ●

"Odysseus" adlı kitaptan illüstrasyonlar, Gábor Palotai Yayıncılık.

YAZILAR

Grafikerler Meslek Kuruluşu
Derneği adına sahibi
Yeşim Demir
Sorumlu Yayın Yönetmeni
Osman Tülü
Grafik Uygulama
Tipograf
Baskı
A4 Ofset
Para ile satılmaz. Tüm hakları saklıdır.

Grafikerler Meslek Kuruluşu Derneği
Ortaklar Caddesi, Bahçeler Sokağı 17/4
Mecidiyeköy 34394 İstanbul
Tel: (0212) 267 27 58
Faks: (0212) 267 27 59
info@gmk.org.tr www.gmk.org.tr